

tik, kan nyttiggøres i hele elektronikindustrien (s. 270); desværre vurderes dette forhold ikke nærmere. Endelig er der i bogens slutning en række formuleringer, der gør det vanskeligt at bedømme, om vurderingerne alene er forfatterens eller samtidig også teleadministrationernes (for eksempel s. 269), så tæt synes forfatterne at komme en bekræftelse af selskabernes vurdering. Af disse grunde er jeg noget usikker på, hvor langt bogens konklusion holder.

Hermed har jeg først og fremmest peget på en inkonsistens i bogen, eller i hvert fald en svaghed i dens argumentation og dokumentation. Men jeg har samtidig peget på det balanceproblem, som ofte optræder, når forskere for at belyse en problemstilling tilstrækkeligt dybtgående i vid udstrækning må benytte interviews med aktørerne samt disses egne skriftlige fremstillinger, – når det ikke samtidig er muligt at gennemføre de supplerende og perspektiverende "kontrolanalyser". Dette er et tilbagevendende og alvorligt problem for forskningen; omvendt må man også sige, at skabelsen af problemet ofte er udtryk for inddragelse af nyt materiale og dermed produktion af ny viden og nye problemstillinger.

Den fremførte kritik af bogen anfægter ikke den indledende positive vurdering. Enhver med interesse for telesektoren, industripolitik og store virksomheders og administrationers samfundsmæssige betydning bør læse denne bog.

Niels Chr. Sidenius

John W. Yolton, *Locke: An Introduction*, Oxford: Basil Blackwell, 1985, 162 s., 5.95 £ paperback.

Yolton er professor i filosofi ved Rutgers University. Hans første bog om Locke kom i 1956, og han har aldrig sluppet ham. Jeg vil uden tøven betegne ham som den bedste kender af den *hele* Locke. Hans *The Locke Reader* fra 1977 var en ypperlig antologi (med indledning og forbindende kommentarer), som jeg havde megen glæde af i undervisning, fordi det med dens hjælp blev let at anskue Lockes politologisk mest relevante værker indenfor helheden af hans filosofiske, erkendelsesteoretiske, pædagogiske og øvrige forfatterskab, sådan som det er nødvendigt for en fyldestgørende forståelse af hans sociale og politiske teori. Jeg tænker med nogen ruelse på at jeg i den århusianske statskundskabs tidlige år holdt øvelser over *Second Treatise* uden en sådan tilstrækkelig baggrund.

Det Yolton nu har givet os er frugterne af tre årtiers Locke-studier. Det er ikke de enkelte opfattelser der gennemargumenteres nidkært, som det er forskeres skik. Det er, i kort begreb, en afklaret fremstilling, en introduktion som kun den med helheden dybt fortrolige kan give den. De er her alle, de mange Locke'r (kun økonomien og den politisk aktive Locke er noget stifmoderligt behandlet), som i den kyndige drøftelse bliver aspekter af én Locke.

Bogen er skrevet, hedder det i forordet, i et forsøg på at følge Lockes råd om hvordan man skal læse en tekst, "attempting a sympathetic understanding of what he says". Ved Lockes råd tænkes naturligvis på hans anvisninger på hvorledes man bør læse Paulus' breve (råd som enhver kan tage til sig med udbytte den dag i

tik, kan nyttiggøres i hele elektronikindustrien (s. 270); desværre vurderes dette forhold ikke nærmere. Endelig er der i bogens slutning en række formuleringer, der gør det vanskeligt at bedømme, om vurderingerne alene er forfatterens eller samtidig også teleadministrationernes (for eksempel s. 269), så tæt synes forfatterne at komme en bekræftelse af selskabernes vurdering. Af disse grunde er jeg noget usikker på, hvor langt bogens konklusion holder.

Hermed har jeg først og fremmest peget på en inkonsistens i bogen, eller i hvert fald en svaghed i dens argumentation og dokumentation. Men jeg har samtidig peget på det balanceproblem, som ofte optræder, når forskere for at belyse en problemstilling tilstrækkeligt dybtgående i vid udstrækning må benytte interviews med aktørerne samt disses egne skriftlige fremstillinger, – når det ikke samtidig er muligt at gennemføre de supplerende og perspektiverende "kontrolanalyser". Dette er et tilbagevendende og alvorligt problem for forskningen; omvendt må man også sige, at skabelsen af problemet ofte er udtryk for inddragelse af nyt materiale og dermed produktion af ny viden og nye problemstillinger.

Den fremførte kritik af bogen anfægter ikke den indledende positive vurdering. Enhver med interesse for telesektoren, industripolitik og store virksomheders og administrationers samfundsmæssige betydning bør læse denne bog.

Niels Chr. Sidenius

John W. Yolton, *Locke: An Introduction*, Oxford: Basil Blackwell, 1985, 162 s., 5.95 £ paperback.

Yolton er professor i filosofi ved Rutgers University. Hans første bog om Locke kom i 1956, og han har aldrig sluppet ham. Jeg vil uden tøven betegne ham som den bedste kender af den *hele* Locke. Hans *The Locke Reader* fra 1977 var en ypperlig antologi (med indledning og forbindende kommentarer), som jeg havde megen glæde af i undervisning, fordi det med dens hjælp blev let at anskue Lockes politologisk mest relevante værker indenfor helheden af hans filosofiske, erkendelsesteoretiske, pædagogiske og øvrige forfatterskab, sådan som det er nødvendigt for en fyldestgørende forståelse af hans sociale og politiske teori. Jeg tænker med nogen ruelse på at jeg i den århusianske statskundskabs tidlige år holdt øvelser over *Second Treatise* uden en sådan tilstrækkelig baggrund.

Det Yolton nu har givet os er frugterne af tre årtiers Locke-studier. Det er ikke de enkelte opfattelser der gennemargumenteres nidkært, som det er forskeres skik. Det er, i kort begreb, en afklaret fremstilling, en introduktion som kun den med helheden dybt fortrolige kan give den. De er her alle, de mange Locke'r (kun økonomien og den politisk aktive Locke er noget stifmoderligt behandlet), som i den kyndige drøftelse bliver aspekter af én Locke.

Bogen er skrevet, hedder det i forordet, i et forsøg på at følge Lockes råd om hvordan man skal læse en tekst, "attempting a sympathetic understanding of what he says". Ved Lockes råd tænkes naturligvis på hans anvisninger på hvorledes man bør læse Paulus' breve (råd som enhver kan tage til sig med udbytte den dag i

dag), men også på mange korte bemærkninger spredt rundt om i værkerne. "What is needed", siger Yolton, "is an understanding of what Locke says, unencumbered by traditional interpretations". Dette er, efter min mening, umådelig vigtigt at holde fast ved som den første og helt grundlæggende opgave når som helst man vil læse klassikere og for øvrigt også sine nogenlunde samtidige. Først når det er gjort kan der blive bund under ambitiøse forsøg på at se for eksempel Locke som led i og del af store forløb og sammenhænge, som eksempelvis C.B. Macpherson (uomtalt af Yolton, som også flere andre kendte Locke-fortolkere) vilde med sin *The Political Theory of Possessive Individualism*. I det her sagte ligger ikke nogen afstandtagen fra det formålstjenlige, ja nødvendige i de store forsøg, bare en erkendelse af at vi er så tilbøjelige til at komme til at tænke alt for hurtigt.

Sådan er Yolton ikke. Han siger hvad han mener han tør sige, med angivelse af sine tvivl, gerne grader af tvivl. Deri følger han Lockes råd, mere end denne selv formåede i sin praksis. Karakteristisk bemærkes (s. 2) således vedrørende *Two Treatises'* tilblivelse at den begyndte enten som en reaktion på Filmer's *Patriarcha* "or (the more exciting possibility suggested by Peter Laslett and slowly getting acceptance) as a direct reaction to political events in England", ligesom det om Lasletts fristende tilbøjelighed til at opfatte omtalen i Lockes korrespondance fra udlændigheden af *Tractatus de morbo Gallico* (dvs. den franske syge = syfilis) som dække for *Two Treatises* (altså den franske syge = enevælde) at "the veiled way Locke refers to this work ... lends support to Laslett's suggestion, at least to the possibility that a work of Locke's (altså ikke bare en bog i hans bibliotek) is being cited" (s. 7).

Hvis jeg med disse pittoreske citater er kommet til at antyde et Yolton'sk forsigtigpeteri, har jeg vildledt læseren. Han tager bogen igennem sine standpunkter, bare at de altid er præciseret så omhyggeligt som muligt, og han kan gøre det med autoritet fordi han kan sin Locke som nok ingen anden, heller ikke blandt de mange som har skrevet væsentlige Locke-afhandlinger i de samme tre årtier.

Erik Rasmussen